

suo exhiberi voluit, ad demonstrandum illud quovis devotorum fidelium obsequio et veneratione esse dignissimum.

4. — *Parate viam Domino.* S. Maximus ait¹: « Ille viam domino suo parat, qui luxuriantis carnis respuens voluptates, toto in mentis suæ spiritu suspensus ad Deum vigore se castitatis accingit. » Coram hoc sacratissimo corpore in hisce processionebus tanto obsequiosores esse censebimus, tantopere magis ipsum honorabimus, quanto hoc tempore majore habuerimus curam continentiae et castitatis; sed quæ est ingens nostra miseria, nos hisce diebus, obtutibus et oculorum jaetibus obsecænis plusquam alias unquam frænum laxare, hancque solemnitatem tripudiis, choreis, aliisque minus honestis recreationibus prophanare videmur.

DISCURSUS VII.

SACRAMENTUM HOC, QUOD BASIS EST FIDEI NOSTRÆ, ET IMMOBILE ECCLESIAE FIRMAMENTUM, HOC UNICE IN HOC FESTO INTENDIT; UT NIMIRUM AD FREQUENTIOREM REVENTIOREMQUE SCI CULTUM POPULUM INDUCAT CHRISTIANUM, CONFUNDATQUE HÆRETICOS, UBI ETIAM ALIQUA HUJUS INSTITUTIONIS TANGUNTUR MOTIVA: ET DE CONGRUA AD HANC EUCHARISTICAM MENSAM PRÆPARATIONE.

IDEA SERMONIS. — 1. Christus sacramento hoc mediante omnes totius universi populos dominio suo venerabundos subiecere voluit. Heres nullam habet in Ecclesia potentiores machinam quam hujus Sacramenti neglectum atque contemptum. — 2. Solemnitas hodierna frequentiorem excitat ad communionem. — 3. Negligentias in anni decursu admissas reparat. — 4. Obsequium regi gloriae præstat.

Christum Regem adoremus dominantem gentibus, qui se manducantibus dat spiritus pinguedinem.

1. — Quidnam obsecro hic subest mysterii, quod Salvator noster qui quandam humilitatis cathedram in terra erecturus de celis descendit, juxta illud²: *Discite a me quia misericordia et humilitas corde;* ideoque in solemni illo Hierosolymitano triumpho, licet cum olivis et palmis triumphalibus passim ab omni populo exciperetur, humilitate tamen suadente, non equo generoso, sed vili jumento insidere voluit, is, quaquaversum urbis plateas in magnifico Majestatis throno, sub pretiosissimis auro nimirum et gemmis phrygio opera elaboratis baldachinis, illustrissima principum tam sacerdotalium quam Ecclesiasticorum corona cinctus circumferri velit, idque ut tanquam supremus mundi totius Monarcha latreutice adoraretur, et ut hoc assequatur, omnes ad id faciendum ab Ecclesia hisce verbis invitare velit: « Christum Regem adoremus dominantem gentibus? »

¹ S. MAXIM., h. 3 in Nat. Joan. Bapt. — ² MATTH., XI, 29.

Pro cuius resolutione memoranda est illa Davidica Prophetia, quam Ps. 11 refert, in qua ipsem Altissimi Filii sui ipsius pœco factus de seipso protestatur, dicens³: *Ego autem constitutus sum Rex ab eo.* Verum inquires ubinam hoc ei ab æterno Patre suo omnium animarum collatum est dominum? *Super Sion,* id est, in Coenaculo Syon, quando sanctissimum hoc instituit Sacramentum; ibi namque regiam adeptus est auctoritatem, juxta illud⁴: *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ:* *Et nunc Reges intelligite: Servite Domino in timore, et exultate ei cum tremore.* Et ideo post hanc institutionem, quæ mortis suæ memoriale quoddam extitit, Redemptor noster legem suam Evangelicam universo mundo promulgavit. Et ideo non sine mysterio sanctus Joannes ante hujus Sacramenti institutionem pœmisit, dicens⁵: *Sciens, quia omnia dedit ei Pater in manus;* siquidem priusquam de se diceret: *Ecce vobiscum sum omnibus diebus,* id est, per præsentiam temporalem in hac hostia, paulo ante protestatus fuerat, dicens⁶: *Datu est mihi omnis potestus in celo et in terra;* adeoque certo asserere possumus Christum Sacramento hoc mediante omnes totius universi populos dominio suo venerabundos atque devotos subjecere voluisse. Unde dicit Ecclesia: « Christum Regem adoremus dominantem gentibus, qui se manducantibus dat Spiritus pinguedinem. » Sciendum est autem hoc Christi dominium et regnum calamitosis illis sæculis, quæ tempus, in quo hodierna solemnitas instituta et stabilita fuit, diu præcesserunt, majori ex parte penitus defecisse; etenim navicula Petri sævissimis conquassabatur persecutionibus, quibus non tantum ab hæreticis, verum etiam a malis infestabatur Christianis. Quot enim injuriis, calumniis, et a contumaci inobedientia proficiscentibus bellorum tumultibus Fredericus II. Imperator, et Manfredus filius ejus universum statum Ecclesiasticum per Saracenorum adhibitam auxiliarem manum afflixerunt et perturbarunt, utpote quem flamma et igne depopulantes, ne quidem ipsomet pepercerunt purpuratis Patribus quos squalidis foedisque incluserunt careeribus? superstitiones, sacrilegia, hæreses, passim per omnia loca inundabant. Firmum sibi pedem figebat Turcicus Alcoranus, paganismus pariter et atheismus in optimo flore erat. Verum enimvero quoniam existimatis divinam providentiam ad tantarum ruinarum reparationem, usam fuisse remedio? Priusquam ad id respondeam, primo velim audiatis quod S. Bonaventura scribit⁷: « Tolle, » inquit, « hoc Sacramentum de Ecclesia, et quid erit in mundo, nisi error et infidelitas? et populus Christianus erit idolatriæ deditus, per hoc stat Ecclesia, robatur Fides, viget Christiana Reli-

¹ Ps. II, 6. — ² Id., IX, 10. — ³ JOANN., XIII, 3. — ⁵ MATT., XXVIII, 18. — ⁶ S. BON., de præcep. Sacerd.

DE SOLEMNITATE SANCTISSIMI CORPORIS CHRISTI, DISC. VII.

gio, et divinus cultus. » Legite obsecro historias sacras usque sæculum decimum tertium decurrentes, et invenietis utique quod temporibus, quæ sæculum istud antecesserunt, Fideles hoc Sacramento valde parum usi fuerint, neque in ea apud omnes veneratione erat, in qua nunc ab illo sæculo et deinceps esse conspicitur, postquam Festum hoc per universam Christianitatem institutum fuit. Divina igitur providentia ut fidem paulatim ad interitum collabentem sustentaret, ac universum Catholicum gregem obedientem redderet, atque ad ovile Ecclesiae reduceret, devotæ illius virginis Julianæ cor et spiritum excitavit, et permovit, ut solemnes hasce processiones ad majorem Corporis Christi reverentiam in Diocesi Leodiensis promoveret; postea vero eadem divina operante providentia varia insignia contigerunt miracula, superius a nobis in discursu primo circa Eucharistiam recensita. Denique suo in terris Vicario persæpe ut Festum hoc per totum Christianismum celebrari præcipiteret, inspiravit. Justum igitur et æquum erat, quod Ecclesia Fideles suos ad hæc Festa concelebranda non alii quam verbis propositis invitaret, dicendo: « Christum Regem adoremus dominantem gentibus, » siquidem hoc Sacramento mediante omnium populorum recuperavit dominium et devotionem, nec non hæreticos, cunctosque alios Christianos catholicæ religionis barbaros persecutores et hostes profligavit, dissipavit, abegit. Observandum quoque hic est, quod hoc Sacramentum per calicem quemdam cum supereminente eidem hostia nobis communiter repræsentetur, quodque Sacerdos vinum in calice consecratur hisce inter cetera verbis utatur: *Mysterium Fidei,* quasi insinuare vellet, Sacramentum hoc unicum esse fidei nostræ firmamentum et sustentaculum. Cathedra Petri, quæ errare aut falli non potest, de finibus ob quos celebritas hodierna instituta et promulgata fuit, tractans, ita scribit⁸: « Nos itaque ad corroborationem et exaltationem Catholicæ Fidei, digne ac rationabiliter duximus, statuendum, ut de tanto Sacramento præter quotidianam memoriam, quam de ipso facit Ecclesia, solemnior et specialior annuatim memoria celebretur. » Enimvero quando Deus noster in ordine ad hodierni Festi institutionem promovendam primos circa beatam Julianam mediante visione illa, cuius mysterium eidem postea declaravit, conatus sui impetus fecit, inter cetera quæ Christus adducit impetus illius motiva, unum hoc fuit: « Ut fidei confirmaretur integritas, que posterioribus ante mundi excidiatum ætatibus labeficeret plurimum. » Etenim certissimum est, quod hæresis nullam habeat in Ecclesia Catholica potentiores machinam, quam in ejusdem Ecclesiæ excidium et exterminium explo-

¹ In bullæ.² Conc. Trid., sess. 13.

cia, omnesque alios hujus Sacramenti usus deinceps mirabiliter adaucta fuerit.

3. — Tertia causa eidem Sanctæ a Deo revelata coincidit cum illa, quam etiam Urbanus quadantes indicat, dum ait: « Ut quod negligentia homini num, et quandoque impietate contra mysterii hujus Majestatem peccatum fuerit, debito et syn- cériore aliquando cultu expiaretur. » Hisce verbis Salvator noster ancillam suam allocutus fuisse refertur, Bullæ autem verba sunt tenoris sequentis: « Quatenus in eo quod in aliis Missarum officiis, circa solemnitatem est forsitan prætermissum, de- vota diligentia suppleatur. » Est autem hic omni cum diligentia ad nostrum profectum observandum, quod ad supplendas a nobis per anni decursum in veneratione Eucharistia admissas negligentias festivitas illa externa minime sufficiat, siquidem præter hanc internas quoque præparations requirit, dicens: « Et Fideles festivitate ipsa instantे intra se præterita memorantes, id quod in ipsis Missarum solemniis sacerularibus forsitan agendis impli- citi; autalias ex negligentia et fragilitate humana minus plene gesserunt, tunc attente in humilitate spiritus et animi puritate restaurent. » Ex quibus verbis clare satis deducitur, quanto major a nobis cura habenda sit pro interiori animarum nostrarum præparatione, quam pro apparatibus externis.

4. — Isaïas propheta quondam de nationum et populorum ad sacra tempa concurrentium multitudine, quæ per viarum compita conspiciebatur, loquens, dicit¹: *Erit præparatus mons domus Domini in vertice montium et fluent ad eum omnes gentes.* Curioso utique inquires, cur propheta non potius dixerit, *fluent ad eam*, scilicet, *domum*, sed dicit, *ad eum?* Oleaster dubium hoc optime resolvit, dicens: « *Fluent ad eum*, ut non picturas aut cælaturas ibi videas, aut ornatos auleas parietes; sed ad Domum colendum; unde non dicit textus: *Fluent ad eam omnes gentes*; sed *ad eum*, » E qua Scriptura utilissimum pro nobis elicere possumus documentum: « Christum Regem adoremus dominum gentibus, qui se manducantibus dat spiritus pinguedinem. » Hisce igitur processionibus assistere debemus, non ob vanam ornamentorum et tapetum pictorum curiositatem, sed ad humillimum et quoad possibile erit profundissimum huic Regi gloriae præstandum obsequium: atque insuper debemus reflextare cibum hunc in hac cœlesti mensa ob salutem et commodum nostrum et ad animarum nostrarum nutrimentum factum esse, ut spiritu et vera devotione impinguemur: siquidem se manducantibus dat spiritus pinguedinem. » Absit ne in vobis verificetur, quod suo tempore acriter reprehendit Chrysostomus, dicens²: « In Ecclesia apud multos videmus hanc vigore con-

« suetudinem ut studeant mundis ingredi vestimentis; sed ut Deo mundam exhibeant animam, nullam habent rationem. » Quem errorem etiam Philo Hebreus detestatur in illis, qui tempa bene compli exterioris ingrediebantur, conscientiae propriæ maculas minime curantes³: « Ut candidati tempa subeant, dant operam diligenter emaculatis, amicti vestibus; mentem vero maculosam in ipsa sacraria penitissima inferre non verentur. » Quanto autem hæc negligentia reprehensibilior est in Fidelibus, qui hisce diebus in purgandis plateis, ornandis domum parietibus, in exponendis ad Solis splendorem vasis aureis et argenteis omnem industriam adhibent, de mundandis vero et expurgandis ab iniuitatum sordibus conscientiis suis nec quicquam cogitant. Opportune B. Thomas hunc Isaïæ textum: *Mundamini, qui fertis vasa Domini*, ad propositum adducit, dicens⁴: « Id est, pectora vestra, quibus veluti in vasis sacrum Domini corpus et pretiosissimus Christi sanguis infunditur, si enim pueros et inauratos calices ad hæc mysteria celebra branda paramus, quanto magis aurea et fulgida debent esse pectora, in quibus veluti in sacrauris eadem mysteria reconduntur? » Enimvero in parabolâ Filii prodigi⁵ multas hujus Festi invenimus Analogias et similitudines: *Vitulum saginatum occidite et manducemus et epulemur*. Ecce enim tibi Salvatorem in sacrificio incruento ad instar victimæ oblatum, saginatum quoque; quia « dat spiritus pinguedinem. » *Manducemus et epulemur*. Ecce enim illum in communione cibum nostrum. Num forte Musicae harmoniam et cantica desideratis? *Audivit symphoniam et chorum*. Num forte apparatus ornamentorum? *Proferite stolam primam, date annulum in manu ejus, calceamenta in pedes ejus. Gaudere oportebat*. Si mensam respicias Eucharisticam, ecce tibi laetitia, ad quam invitati sumus, egregia specimina: « Sit laus plena, sit sonora, sit jucunda, sit decora mentis jubilatio. » Ex altera vero parte, audite quales præmissæ sint dispositiones, priusquam huic mensæ assidere et de festivis illis præparationibus participare incipiunt, *Fame perec*: Ecce jejunium. *In se reversus*: Ecce orationem et meditationem. *Dicam ei*: *Pater peccavi in cælum et coram te*: Ecce peccati sui confessionem. *Non sum dignus vocari filius tuus*: Ecce tibi sensus humiliatis et notitiae sui ipsius. *Fac me sicut unum de mercenariis tuis*: Ecce agnitionem et lumen, quod in actibus contritionis accepérat, indignum se agnoscendo; id quod quævis anima ad hanc cœlestem mensam accessura dicere debet: *Non sum dignus vocari filius tuus*. *Non sum dignus, ut intres sub tectum meum*.

¹ ISA., II. 2. — ² CHRYS., II. 25 in Matth.

³ PHIL., I. de Cherub. — ⁴ S. THOM., de Fest. Corp. Christi. — ⁵ LUC., xv.

DISCURSUS VIII.

DE HUJUS SACRAMENTI, HODIERNÆQUE SOLEMNITATIS INSTITUTIONE SUB SPONSALITII ET NUPTIARUM FIGURA TRACTATUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Tametsi Filius Dei naturæ nostræ in Incarnatione desponsatus fuerit, majori tamen jure dies institutionis Sacramenti dispensationis dies denominari meretur. — 2. Circumstantia Matrimonii circumstantiis institutionis Eucharistiae conferuntur. — 3. Deus infinitam sponsæ suæ disparitatem supplet. — 4. In hac solemnitate Ecclesia, ut sponsa adornatur. — 5. Hodie catholici ab hereticis manifeste discernuntur. — 6. Væ non indutis ueste nuptiali-

Egredimini et videte filiæ Syon Regem Salomonem in diademate, quo coronavit illum mater sua, in die desponsationis illius et in die laetitiae cordis ejus.
Cant., III, 11.

1. — Sancta Mater Ecclesia omnes quidem fidèles pie invitat, ut habitationibus suis egressi Regem pacificum a matre sua in die desponsationis illius et die laetitiae cordis ejus diademate coronatum contemplentur: præcipue vero filias Syon, id est, animas corpori Christi, quod nobis in coenaculo Syon datum est, intime devotas invitat. Enimvero in die Jovis sancto, quo hæ celebratæ fuerunt nuptiae, in funesta illa tragœdia, cui pro ultimo actu Calvariae mons scenæ loco deseruit, representanda, occupata fuit Ecclesia, prouti nemini non constat, ideoque sano cum consilio, ut nuptiarum istarum laetitiae, per musicos concentus, ornamentorum apparatus, frequentem populorum concursum, perque alias jubili interioris demonstrationes digne applaudiere et congratulari possimus, totam hanc octavam deputavit. Porro Spiritum sanctum in sacris Canticis in propositi thematis verbis de hoc sponsalitio loqui voluisse, hand difficile erit probare: nam ut Theodoreto in hunc textum scribit¹: « Nuptiarum communio facta est: nam post cenam accipiens panem et gratias agens fregit et dixit: *Accipite et manducate; hoc est corpus meum*. Edentes igitur sponsi membra et bibentes ejus sanguinem nuptialem ipsius communionem assequuntur: » Salvatori nostro in hoc throno Eucharistico considenti Regis pacifici titulus imponitur eo quod Sacramentum pacis existat²: *Posuit fines tuos pacem et adipice frumenti satiat te*; unde dum communicamus hæc verba præmitti solent: « Agnus Dei qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem. » Hanc etiam ob causam Christus Dominus noster, prouti olim B. Julianæ revelatum fuit, hoc sanctissimi corporis sui Festum institui voluit, ut esset « ad hostium vim

¹ THEOD., ib. — ² PS. CXLVII, 14.

« repellendam præsidium. » Et forte ob hanc causam S. Thomas in hymno laudum hisce verbis utitur: « O salutaris hostia, quæ cœli pandis os- tium; Bella præmunt hostilia, da robur, fer auxilium. » *In diademate coronatum*. « Videte « (inquit idemmet Theodoreto) charitatis ejus « diadema. » Charitate veluti diademate corona- mur, cum ipsa veluti regina, superior sit omnibus aliis virtutibus; hac Christus in hujus sacramenti institutione coronatus fuit; quia³ *in finem dilexit eos*. Nisi forte per diadema istud accidentia Sacra- mentalia intelligere malimus, quæ corpus ejus velut corona quedam circumcidunt. *Mater sua*. Per hanc literaliter B. Virginem intelligere possumus, ipsa enim corpus illud ei subministravit. Unde sanctus Augustinus ait: *Corpus Christi caro est Maria*; nobis ministratur caro illa, quam ipsa ei subministravit, *in die desponsationis illius*, quia tametsi naturæ nostræ humanæ in Incarnatione desponsatus fuerit, majori tamen jure hic dies institutionis Sacramenti altaris desponsationis dies denominari meretur; quia Eucharistiae hic titulus a sacris doctribus attribuitur; quo dicitur esse, « extensio Incarnationis: » quia cum unio Verbi, quando naturam nostram assumpsit, ad unicum duntaxat humanitatem terminata fuerit, in hoc tamen Sacramento omnibus illis unitur, qui hoc Sacramento cibantur, unde et nomen sortitur, quo communio passim ab omnibus vocatur. Si in Incarnatione Verbum caro factum est et habitavit in nobis; hic, qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo. Et in die laetitiae cordis sui. Hæc verba Philo Carpathius ad ultimam cenam refert: « *In die laetitiae cordis sui*, cum in illa die Paschatis, in qua Jesus laetitia affectus dixit dis- cipulis suis: *Desiderio désideravi hoc Pascha man- ducare vobiscum*: » Quia ita sanctus Bernardus in sermone in Cœna Domini scribit: « Hæc sunt vera festa Paschalia, hæc sunt gaudia, hic bibuntur in loco uberi torrentes lactis, flumina mellis, liquores balsami cœlestis, hic efficit una caro sponsa cum sponso, unus Spiritus sancta anima cum Christo. »

2. — *In die desponsationis illius*. Examinemus obsecro, si ita placet, antiquorum circa nuptias et sponsalia ritus sic eniū Christo Domino nostro hujs sacramenti, seu quod idem est mysticarum nuptiarum harum institutori cum solidō fundamento dicere poterimus: *Omnia in sapientia fecisti*. Veteres etenim Matrimonia ut plurimum nocturno tempore celebrare solebant²: « Nuptias castas et legitimas auspicabant noctu. » Similiter Christus Dominus noster in qua nocte tradebatur, accepit panem et dixit: *Accipite et manducate, hoc est cor- pus meum*. Antiqui antecedenter ad matrimonium

¹ JOAN., XIII, 1. — ² ALEX. AB ALEX., I. II Gen. diei.

Deorum suorum assistentiam devote implorabant, eisque sacrificia offerebant : « Sacrificio perfecto, » consulto Deorum numine. » Hic pariter quod casum nostrum in Canone dicitur : *Elevatis oculis, ad te Deum Patrem suum omnipotentem* : Sacrificium autem et victimam quæ offerebatur, ipsissimum sacratissimum corpus suum erat. Græcis et Macedonis in usu positum erat, quod ambo sponsi ex eodem per ferrum diviso pane degustarent. Galatæ autem ex eodem cyatho bibere solebant ; S. Matthæus autem de Christo dicit¹ : *Accipit panem, ac fregit, deditque discipulis suis* ; utpote qui sponsam, id est, Ecclesiam representabant et ait : *Accipite et comedite; hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes, hic est enim sanguis meus.* « Mos erat veteribus (scribit idem Alexander) ut caput obnubat ; unde nuptiæ. » Et Calepinus, « in verbo, obmubo, » ait, « *Nuptiæ dictæ a capitibz operitione.* » Sic pariter celestis hic sponsus sponsæ suæ datus est velatus, subque panis et vini accidentibus absconditus ; *Christus caput est Ecclesiæ.*² Consuetudo quoque est apud omnes receptissima, quod sponsa sposo suo cohabitet, eique convivat; ac proinde sapiens dicit³ : *Quæsivi sponsam eam mihi assumere et paulo post: Proposui hanc adducere mihi ad convivendum, sciens, quod mecum communicabit de bonis.* S. Bonaventura, Hugo Cardinalis et Glossa legunt : *Ad convivandum.* Cum igitur sponsus noster hujus naturæ nostræ amantissimus esset : *Delitiae meæ esse cum filiis hominum.* Amator factus sum formæ illius ; hanc amavi et exquisivi a juventute mea : ex alia vero parte sciens, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, cum hoc eximium celebrasset sponsalitium idemque ne quidem per mortem dissolutum esse vellet ; ecce tibi amorosam inventionem, qua in hoc sacramento semper eum sua sponsa, id est, cum Ecclesia in corpore, anima et divinitate permanere voluit : *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi, non solum ad convivendum, sed vel maxime ad convivandum;* quia « est sacram convivium. Scimus quoniam nobis « communicabit ad bonis (Germanorum fertur mos « (inquit idem auctor⁴) ut sponsus complacita mulier, quam ducere animo destinavit, dotem det. » Dilectissima hæc Ecclesiæ sponsa mire Christo Domino complacuit, Paulo attestante, qui ait⁵ : *Viri diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam.* Verum inquires, quænam est dos illa, quam sponsæ sua erogavit : *Se ipsum tradidit pro ea.* Urbanus Papa in Bulla ait : « Semetipsum nobis exhibuit, transcendens omnem plenitudinem largitatis, omne modum dilectionis excedens ; » ac proinde plus eidem dare non potuit, siquidem ipse est, *in quo sunt omnes thesauri.* In urbe Atheniensi

¹ MATT., XXVI, 46. — ² EPH., V, 22. — ³ SAP., VIII, 9.
— ⁴ ALEX. AB ALEX., ib. — ⁵ EPH., V, 25.

sponsi porta seu fores domum suarum lauris exornando, ingredi cum apparatu coronare solebant. Unde Poeta ille canit :

Tu festas Hymeneæ faces, tu Gratia flores
Elige, tu geminas Concordia nocte coronas.

Quis est, qui hodie non videat ex hortis elegantissimos decerpi flores, quibus corollæ intexantur, detruncari lauri frondes, viridianibus quoque ramis passim sterni semitas, per quas transituræ sunt sacramentales hodiernæ processiones, aliaque lœtiæ exhiberi specimina, haud secus, ac si augustæ et sumptuosæ celebrarentur nuptiæ ?

3. — Verum enimvero quodnam est istud, si prima facie illud contemplaris, adeo impar et inæquale ac improportionatum sponsalitium ? quis unquam totius universi monarcham vilissimæ ciudam ancillæ suæ, mancipio suo despontari vidit ? « Si vis apte nubere, nube pari : » Et Solon in legibus suis ita statuit : « Par pari jugato ; » quænam propotione inveniri uspiam potest inter Deum et hominem, inter Creatorem et creaturam, inter vilis lutu pugillum seu abjectissimum vermem et immensæ Majestatis Deum, « quem laudent Angeli, adorant Dominationes, tremunt potestates. » Equidem tametsi id verissimum esse inficiari non possim, attamen idemmet Deus, qui improportionem hanc penitissime cognovit, infinitam hanc sponsæ suæ disparitatem supplere et aliunde recompenbare dignatus est, opulentissima Paradisi æraria in sponsæ suæ sinum totaliter effundendo et evanescendo, ac proinde non sine mysterio priusquam Christus Sacramentum institueret. S. Joannes de eodem Salvatore nostro præmittit¹ : *Sciens Jesus, quia omnia delit ei Pater in manus, quicquid in regno naturæ et gratiæ boni præsto erat, totum et totaliter sponsæ suæ communicavit. Quid ultra potuit facere et non fecit ?* Præterea ut S. Bernardus scribit² : *Vere spiritualis sanctique connubii contractus est iste, parum dixi contractus, complexus est : nec verendum, ne disparitas personarum claudicare in aliquo faciat convenientiam voluntatum : quia amor reverentiam nescit et dominum ignorat.*

4. — *Desponsationis illius.* Isaías propheta Ecclesiam velut sponsam quædam elegantissime comptam et ornata, geminarum ditissimam et ob salutaria vestium suarum ornamenta festivam et gaudiosam introducit, dicens³ : *Gaudens gaudebo in Domino et exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimento salutis.* Ubi Sanctus Cyrillus Alexandrinus ait : « Hic non immerito Ecclesiæ persona introducta est, præ insigni gaudio in has voces erumpens : *Exultet anima mea in Domino; induit enim me ueste salutis et tunica lœtiæ.* » ¹ JOAN., XIV, 1. — ² S. BERNARD., ser. 8 in Cant. — ³ ISA., LXI, 1.

« *tia;* » ac tandem qualis illa vestis sit, declarans, ait : « Tunicam vocat Dominum nostrum Jesum Christum. Quasi sponsum (ita Isaias loqui pergit) « decoratum corona et quasi sponsam ornatam « monilibus suis. » Ubi S. Hieronymus ait : « Sponsæ assimilatur ornatus; quæ ornatur mundo « muliebri. » Porro ipsamet nos edocet experientia Ecclesiam in hac solemnitate haud securus ac sponsam quædam elegantissime adornari, utpote quæ hodie opulentissimos quosque apparatus et quam in armariis suis depositam habet pretiosissimam suppellectilem in publicum exponit. Idemmet prophetæ, qui quod novæ legis Evangelicæ successus describat, Propheta Evangelicus per anthoniam descriptur, alio in loco ita scribit¹ : *Leva in circuitu oculos tuos et vide, omnes isti congregatis sunt uenerunt tibi. Vivo ego, dicit Dominus, quia omnibus his velut ornamento vestieris et circumdabis tibi eos quasi sponsa.* Quibus verbis dictus Propheta insinuare velle videtur aliam vestium harum interpretationem, nimur ut per sponsæ hujus vestes, quotquot ad mysticas hasce nuptias confluent, in numeri devotique populi intelligentur; quem conceptum ipse quoque Chrysostomus tetigit, dum ait² : « *Est Ecclesia vestis astantium multitudo;* » ad quod probandum hoc Isaïæ testimonio utitur. Ac proinde advertendum est, quod ut superius in sententia Apostoli diximus, *Christus dilexit Ecclesiam;* quoniam vero modo eam dilexit ? Ut illam sanctificaret mundans lavacro aquæ in verbo vita, ut exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam aut rugam, aut aliquid hujusmodi : sed ut sit sancta et immaculata. Unde si sponsam hanc pretiosam quadam ueste adornare volumus, opus est, ut puram habeamus conscientiam, vitamque traducamus sanctam et innocentem, verum enim vero ut discursum nostrum ad hoc sponsalitium denuo dirigamus; B. Laurentius verba illa ; *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobisecum,* considerans ait³ : « *Istiusmodi eloquia de cellario ardantis peccatoris ideo mediator iste protulit, ut in amorem sui sanctam excitaret Ecclesiam, traheret ad se et copularet sibi.* » Demum vero ut ostenderet, quod sicut voluit, ut ambo protoparentes nostri fierent duo in carne una, ita quoque hoc coelesti pane mediante strictam quædam animarum nostrarum non ipso unionem facere decreverit, siquidem qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo, varias mystici hujus matrimonii analogias prosequens, subjungit dicens : « *Ob amorem respondæ immaculata Ecclesiæ reliquit in cœlo Patrem suum, quando formam servi suscepientes semetipsum exinanivit; reliquit et matrem suam Synagogam de qua carnis trahens originem, propter infidelitatis demeritum repudian do* » ¹ ISA., XIX, 18. — ² S. CHRYS., de S. Pen. — ³ S. LAUR. JUST., de Triumph. Chr. agon.

« contempsit, suæque adhæsit uxori, cum in cruce pendens dato sanguinis pretio, atque aquæ lava- « cro, sibi eam inseparabiliter copulavit ; cui etiam « pro amoris pignore, proque fœdere maritali cor- « poris et sanguinis sui sacramenta concessit, ut « non solum in spiritu, verum etiam essent duo in « carne una. »

5. — Enimvero præ cunctis aliis hodiernam corporis Christi solemnitatæ S. Joannes Apostolus in mystica illa Apocalypses visione conspexit, ubi Ecclesiam veluti sponsam viro suo ornatam, deque cœlo descendenter introducit dicens¹ : *Vidi sanctam civitatem Hierusalem novam descendenter de cœlo, a Deo paratam sicut sponsam ornatum viro suo.* Sponsus etenim Ecclesiæ est Christus Sacramentatus : quia vero dies hodiernus solemnissimum illum nuptiarum suarum diem repræsentat, in quo nobis in Eucharistia donatus fuit, ac deinceps cum Ecclesia sua tanquam viro suo elegantissime ornata sponsa habitare coepit, ideo Sanctus Joannes se vocem quandam in hæc verba sibi acclamantem audisse, subjungit : *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis, quamnam hac majorem evidentiam desiderare potestis ;* hoc etenim tabernaculum, prout hodierna idipsum clare demonstrat experientia in processione quaquaversum circumfertur et nobiscum semper perseverat. *Et ipsi populus ejus erunt ;* siquidem hodie in Christianitate fideles catholici ab hereticis manifeste discernuntur ; quo enim tempore hi se publicæ et solemní corporis Christi venerationi opponunt, nos, si unquam hodie vel maxime erga eandem solemnitatæ obsequiosos nos et egregie devotos ac venerabundos exhibemus, dicentes : « *Christum Regem adores-* « *mus ;* » ipse vero alia ex parte in hoc Sacramento realiter præsens Christus tot gratiarum ingenti copia nobis magnifice correspondet, quia *pertransit benefaciendo et sanando omnes.* Unde S. Joannes prosequitur, dicens : *Et ipse Deus cum eis erit eorum Deus.* Notandum est insuper eundemnet Apostolum et Evangelistam paulo ante nimurum cap. xix viagenti quatuor illos vidisse Agnum hunc adorantes seniores, festivasque audisse voces hunc in modum acclamantes² : *Gaudemus et exultemus, et demus gloriam ei,* moxque ejus subjunxit rationem, dicentes : *Quia uenerunt nuptiæ Agni, et uxor ejus præparavit se, et datum est illi, ut cooperiat se byssino splendenti et candido.* Verum enimvero quodnam ex hac visione ad nostrum profectum addiscere possumus documentam ?

6. — Væ nobis nisi elegantibus nuptialibus indumentis nuptiis hisce adstiterimus : severam namque hanc condemnationem haud immerito formidare possumus³. *Legatis manibus et pedibus projicite eum in tenebras exteriores.* S. Thomas ait⁴ :

¹ APOC., XXI, 2. — ² ID., XIX, 7. — ³ MATT., XXII, 13.
— ⁴ S. THOM., s. 1 de dedic. Eccl.